

Ćwiczenia do pracy z dziećmi z trudnościami w pisaniu (z klas IV – VI SP)

Przykłady ćwiczeń dla uczniów gubiących litery:

1. Dzielenie wyrazów na sylaby przed zapisaniem. Liczenie sylab w wyrazach.
2. Lokalizacja sylab – dziecko (jak detektyw ☺) poszukuje określonych sylab w nazwach obrazków lub w wypowiedzianych przez rodzica słowach i określa, gdzie w wyrazie ukrywa się poszukiwana sylaba (na początku, w środku, na końcu wyrazu). Np. sylaba „sa” ukrywa się w wyrazie „misa” na końcu słowa.
3. Podawanie wyrazów zakończonych na wymówioną przez rodzica sylabę, np. ko: jajko, pudełko.
4. Pisanie dwoma kolorami - potrzebujemy dwóch kontrastowych kolorów np. czerwonego i zielonego lub czerwonego i niebieskiego. Można korzystać z kolorowych długopisów, ale również z mazaków. Zadaniem dziecka jest pisać tekst w taki sposób, by używać naprzemiennie kolorów dla oznaczenia kolejnych sylab w wyrazie.
5. Głośne pisanie sylabami - podczas pisania dziecko powinno głośno dzielić wyrazy na sylaby i jednocześnie głośno wymawiać podczas zapisywania sylaby każdego wyrazu. Głośne pisanie obowiązuje do czasu aż dziecko gubi litery.

Wdrażanie do uważnego sprawdzania się:

Zadaniem dziecka jest dopisywanie drobnych elementów graficznych (kropek, kresek, „ogonków”) kolorem, np. czerwonym. Całe zadanie może przybrać formę „zabawy w nauczyciela”. Rodzic musi wcześniej przygotować zdanie, w którym brakuje kresek, kropek, „ogonków”. Przykład:

To jesł ciepły dzien (To jest ciepły dzień.)

Nauka poprawnego pisania:

Obowiązuje zasada integracji ćwiczeń ortograficznych z innymi ćwiczeniami językowymi (związanymi z czytaniem, gramatycznymi, słownikowymi). Druga zasada warunkująca powodzenie nauczania ortografii – SYSTEMATYCZNOŚĆ - codziennie 10-15 minut ćwiczeń w pisaniu.

Przykładowe ćwiczenia:

Dyktando w 10 punktach - z komentarzem ortograficznym - Opr.: prof. dr hab. Marta Bogdanowicz ¹

1. Umów się z dzieckiem, że codziennie będziecie robić dyktando obejmujące 3 zdania. Wymyślcie wspólnie nagrodę po każdym tygodniu pracy.
2. Zaznacz w książce dziecka 3 zdania i przeczytaj na głos pierwsze zdanie.
3. Dziecko powtarza zdanie i omawia pisownię każdego wyrazu (podaje zasady pisowni).
4. Dziecko zapisuje zdanie (podobnie postępuje z następnymi zdaniami).
5. Dziecko samodzielnie sprawdza cały napisany tekst.
6. Dorosły sprawdza tekst. Jeżeli znajdzie błędy, podaje ich liczbę.
7. Dziecko ponownie sprawdza tekst z pomocą słownika ortograficznego.
8. Dorosły sprawdza poprawiony tekst. Jeżeli nadal są błędy, wskazuje tekst, z którego dyktował zdania.
9. Dziecko porównuje napisany tekst ze wzorem i ostatecznie poprawia błędy.
10. Dziecko opracowuje błędnie napisane wyrazy (np. podaje zasady pisowni, wyrazy pokrewne, odmienia wyraz przez przypadki, wymienia na inne formy).

¹ Źródło: <https://www.ptd.edu.pl/4.%20dyktando.pdf>

Mój zeszyt świadczy o nas czyli sprawdzanie zeszytów² przez rodzica i samodzielne poprawianie ich przez dziecko:

1. Rodzic sprawdza tekst, ołówkiem na marginesie zapisuje liczbę błędów w danym wierszu.
2. Dziecko sprawdza tylko te wiersze, odszukuje błędy, poprawia je. Może korzystać ze słownika ortograficznego.
3. Rodzic – wymazuje oznaczenia błędów na marginesie.
4. Rodzic- wyznacza krótkie ćwiczenia dotyczące popełnionych błędów.
5. Dziecko- podaje zasady pisowni i wykonuje ćwiczenia.
6. Rodzic – chwali dziecko, obdarza nagrodą (np. wspólną grą).

Tworzenie słowniczka trudnych wyrazów

W tym celu należy założyć specjalny zeszyt, w którym dziecko będzie zapisywać trudne słowa. Będzie wyjaśniać pisownię zapisanego słowa, wykonywać ilustrację, odmieniać wyraz przez przypadki czy osoby, tworzyć wyrazy pokrewne, wymyślać i zapisywać zdania z podanym wyrazem.

„Spójrz, zakryj, zapisz, sprawdź” – nauka pisowni³

1. Przyjrzenie się wyrazowi – kreślenie ręką w powietrzu, wyszukiwanie cech szczególnych lub porównywanie z podobnymi słowami.
2. Zakrycie słowa – w celu rozwoju pamięci wzrokowej.
3. Zapisanie słowa.
4. Sprawdzenie zapisu słowa – dziecko porównuje wyraz z wzorem i sprawdza poprawność zapisu.

7 kroków w przypadku wyrazów, w których wielokrotnie powtarza się błąd⁴:

1. dziecko powinno przeliterować słowo
2. dziecko ma postarać się zobaczyć to słowo w wyobraźni
3. dziecko wykonuje z plasteliny litery składające się na to słowo lub pisze wyraz wodząc palcem do słowie zapisanym przez rodzica na dużej kartce papieru (litery wysokość ok. 8 -10 cm)
4. w rytm muzyki wyśpiewa kolejne litery słowa
5. musi zaangażować emocje w proces literowania
6. musi zastanowić się nad regułami ortograficznymi, które mogą w przypadku tego słowa wyjaśnić jego pisownię
7. na koniec rodzic testuje znajomość pisowni tego wyrazu.

Przykładowe dostępne na rynku zeszyty ćwiczeń do wykorzystania w pracy z dzieckiem:

1. Iwanowicz M. *Mistrz ortografii. Podręcznik do systematycznej nauki ortografii dla klas IV-VI szkoły podstawowej.* RES POLONA Wydawnictwo Edukacyjne Sp. z o. o.
2. Tanajewska A., Mach C., Styn L., Bigott D. (2015). *Metodyka nauczania ortografii. Zestaw ćwiczeń i zasad ortograficznych dla uczniów klas 4-6.* Gdańsk. Wydawnictwo Harmonia.
3. Szyndler L. (2006) – *Pomyśl. Zapamiętaj. Zapisz. Ćwiczenia wspomagające myślenie i koncentrację uwagi,* Kraków.
4. Podręczniki do nauki ortografii autorstwa Zdzisławy Saduś – Wydawnictwo Promyk Opole. <http://www.dysortografia.eu/index.php?id=3>
5. Metoda Ortografitti. Klasy IV-VI. Czytam, rozumiem, piszę. <http://ortografitti.pl/Metoda-Ortografitti/Metoda-Ortografitti.-Klasy-IV-VI/Ortografitti.-Czytam-rozumiem-pisze>

² M. Bogdanowicz, A. Adryjanek, M. Różyńska (2007). *Uczeń z dysleksją w domu. Poradnik nie tylko dla rodziców.* Wydawnictwo Pedagogiczne Operon Sp. z o. o. Gdynia

³ Gavin Reid, Shannon Green (2013). *100 i więcej pomysłów, jak pomóc dziecku z dysleksją.* Wydawnictwo Harmonia. Gdańsk

⁴ Thomas Armstrong (2009). *7 rodzajów inteligencji. Odkryj je w sobie i rozwijaj.* MT Biznes Sp. z o. o. Warszawa